

Dne 13.5.2009 zjistila Česká inspekce životního prostředí (dále jen „inspekce“) na pozemku parc. č. 1981 v katastrálním území Doloplazy u Olomouce, že na tomto pozemku ve spoluvlastnictví pana M.N. (spoluvlastnický podíl o velikosti ideální 1/2) a paní J.N. (spoluvlastnický podíl o velikosti ideální 1/2) se nalézá 44 kusů smrků, které byly ve druhém pololetí roku 2008 opuštěny kůrovci (lýkožroutem smrkovým a lýkožroutem lesklým). Stromy byly dosud nastojato. Napadení uvedenými škůdci bylo zjištěno na základě opadané kůry s požerky kůrovců a jejich larev a výletových otvorů v kůře. Škůdci zde dokončili svůj vývoj na podzim roku 2008, nejpozději však 13.5.2009, dospělci (imaga) se na smrcích již nenacházeli. Kůrovcové dříví nebylo z lesa odstraněno, nebyla provedena asanace, dříví bylo kůrovci opuštěno.

Následně dne 28.5.2009 inspekce provedla kontrolu uvedeného lesního pozemku, při které bylo zjištěno, že všech 44 kůrovcových stromů bylo vytěženo a odstraněno z lesa. Kontroly se zúčastnil pan M.N., který uznal, že stromy byly škůdci napadeny a potom opuštěny před zpracováním výše uvedené kůrovcové hmoty. Pan M.N. uznal, že bylo vytěženo 44 kusů kůrovcem opuštěných smrků.

Rozhodnutím inspekce ze dne 29.6.2009, byl pan M.N. uznán vinným ze spáchání správního deliktu podle § 4 písm. c) zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa a byla mu uložena pokuta ve výši 10 000 Kč. Skutek měl spočívat v tom, že pan M.N. jako spoluvlastník lesního pozemku parc.č.1981 v katastrálním území Doloplazy u Olomouce, s lesní porostní skupinou zařízenou podle platných lesních hospodářských osnov jako 290 Aj 11, opomenutím neprovedl včasné vytěžení a asanaci, případně odstranění z lesa u 44 ks kůrovci napadených smrků. Došlo tak k dokončení vývoje nové generace těchto škůdců na napadených stromech, v době šetření již škůdci opuštěných, a tím k ohrožení plnění funkcí lesa vlivem umožnění jejich dalšího šíření. Byly tak zaviněním pana M.N. vytvořeny podmínky pro působení škodlivých biotických a později i abiotických činitelů v důsledku zanedbání povinností v oblasti ochrany lesa a tím ohroženo plnění funkcí lesa a následně také životního prostředí v lese.

Rozhodnutím ze dne 29.12.2010 Ministerstvo životního prostředí odvolání pana M.N. proti rozhodnutí inspekce zamítlo.

Pan M.N. se těmto rozhodnutím bránil soudní cestou, přičemž tvrdil, že:

- Ministerstvo životního prostředí několikanásobně překročilo lhůtu pro vydání svého rozhodnutí, což mělo za následek znemožnění vyšetření vlivu okolí na předmětný les a tím bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces
- hlavním viníkem nastalé situace je vlastník sousedního pozemku, který část lesního porostu nesprávným postupem vykácel a nalákal tak kůrovce do dané oblasti; neodklidil totiž vršky a větve stromů po kácení v předchozím roce
- lýkožrouti nemohli opustit kůrovcové ložisko, neboť v zimě z větší části uhynuli nebo byli sežrán ptactvem, zbytek byl do dubna z lesů odstraněn – samotné nalezené požerky a výletové otvory nedokazují, že nastalo šíření do okolí mimo vlastní kůrovcové ložisko
- nebylo prokázáno zhoršení situace (napadení kůrovcem) v okolním lese
- v lesním zákoně je uvedeno, za co odpovídá vlastník lesa, avšak není tam uvedeno, že je to jeho výlučná odpovědnost, proto by za situaci měl odpovídat odborný lesní hospodář

- byla poškozena jeho práva, když se v řízení před inspekcí nekonalo ústní jednání
- žádný právní předpis povinnost odstranit napadené stromy ještě předtím, než v nich vzniknou výletové otvory, neukládá, proto bylo rozhodnutími zasaženo do jeho nepromlčitelných práv garantovaných čl.1, čl. 2 odst. 3, čl. 4 odst. 1 a 2, čl. 11 odst. 3 a čl. 35 odst. 3 Listiny základních práv a svobod

Spoluvlastníci pozemku paní J.N. byla v samostatném řízení za totéž porušení povinností uložena pokuta 10 000,-Kč.

Dotčená ustanovení právních předpisů

§ 4 písm. c) zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa

§ 4

Inspekce uloží pokutu až do výše 5 000 000 Kč právnickým nebo fyzickým osobám, které svým jednáním nebo opomenutím ohrozí nebo poškodí životní prostředí v lesích tím, že

- a) neoprávněně používají lesní půdu k jiným účelům než pro plnění funkcí lesů,
- b) při zpracování lesního hospodářského plánu a jeho realizaci ohrozí životní prostředí, popřípadě způsobí jeho poškození,
- c) vlastním zaviněním vytvoří podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů,
- d) neplní opatření uložená orgány životního prostředí podle zvláštních zákonů 1a) a tohoto zákona,
- e) neplní povinnosti stanovené zvláštním právním předpisem.

§ 32 odst. 1 písm. a) a odst. 2 a § 37 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon):

§ 32

Ochrana lesa

(1) Vlastník lesa je povinen provádět taková opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les, zejména

- a) zjišťovat a evidovat výskyt a rozsah škodlivých činitelů a jimi působených poškození důležitých pro pozdější průkaznost provedených opatření; při zvýšeném výskytu neprodleně informovat místně příslušný orgán státní správy lesů a provést nezbytná opatření,
- b) preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů,
- c) provádět preventivní opatření proti vzniku lesních požárů podle zvláštních předpisů

(2) Při vzniku mimořádných okolností a nepředvídaných škod v lese (větrné a sněhové kalamity, přemnožení škůdců, nebezpečí vzniku požárů v období sucha apod.) je vlastník lesa povinen činit bezodkladná opatření k jejich odstranění a pro zmírnění jejich následků. Orgán státní správy lesů může vlastníku lesa nařídit tato opatření

- a) zastavení jiných těžeb než těžeb nahodilých a zpracování těžeb nahodilých ve stanoveném rozsahu a termínu,
- b) provedení ochranného zásahu směřujícího k zastavení šíření nebo k hubení škodlivých organismů,
- c) zničení napadených semen a sazenic,

- d) průkazné označování a evidenci vytěženého dřeva,
- e) omezení nakládání se dřevem, semeny nebo sazenicemi lesních dřevin.

(3) Opatření uvedená v odstavci 2 může orgán státní správy lesů uložit též vyhláškou.14) Jde-li o opatření v zájmu jiného než vlastníka lesa, rozhodne orgán státní správy lesů i o tom, kdo ponese náklady s tím spojené.

(4) Vlastníci lesů, uživatelé honiteb6) a orgány státní správy lesů jsou povinni dbát, aby lesní porosty nebyly nepřiměřeně poškozovány zvěří.

(5) Vlastník lesa je povinen zvyšovat odolnost lesa a jeho stabilitu, zejména vhodnou druhovou skladbou dřevin a jejich rozmístěním v porostu, výchovou v mladých porostech, zakládáním zpevňovacích pásů na okraji i uvnitř lesních porostů, používáním vhodných způsobů a postupů obnovy a řazením sečí.

(6) Vlastník lesa je povinen hospodařit v lese tak, aby jeho činnostmi nebyly ohroženy lesy sousedních vlastníků.

(7) Je zakázáno oplocovat les z důvodů vlastnických nebo za účelem omezení obecného užívání lesa (§ 19 odst. 1); to se netýká lesních školek, oplocení zřízeného k ochraně lesních porostů před zvěří a oplocení obor6) nebo farmových chovů zvěře.21a)

(8) Vlastník lesa je povinen chránit les před znečišťujícími látkami unikajícími nebo vznikajícími při jeho hospodářské činnosti. V lese je povinen používat výhradně biologicky odbouratelné oleje k mazání řetězů motorových pil a biologicky odbouratelné hydraulické kapaliny. Při ochraně lesních porostů je povinen dát přednost účinným technologiím šetřícím životní prostředí.

(9) Vyskytne-li se v okolí lesů nebo na skladech dříví některý ze škodlivých organismů v nadměrném množství, může orgán státní správy lesů uložit opatření k vyhubení těchto škodlivých organismů, nebo proti jejich rozšíření i právnickým a fyzickým osobám, které skladují dříví nebo užívají pozemky v okolí lesů.

(10) Ministerstvo stanoví právním předpisem podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa proti škodlivým činitelům.

§ 37

(1) Hospodaření v lesích je vlastník lesa povinen zajišťovat v součinnosti s odborným lesním hospodářem. Odborný lesní hospodář zabezpečuje vlastníku lesa odbornou úroveň hospodaření v lese podle tohoto zákona a právních předpisů vydaných k jeho provedení.

§ 2, § 3 a § 4 vyhlášky č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže:

§ 2

Zabezpečení ochrany lesa

(1) Při zabezpečení ochrany lesa se sleduje zdravotní stav lesa, identifikují škodliví činitelé a určují konkrétní metody kontroly a ochrany lesa proti jednotlivým škodlivým činitelům.

(2) Podle populační hustoty se rozlišuje:

a) základní stav (základní výskyt), kdy se škůdce vyskytuje v nízkém, hospodářsky neškodném množství a neporušuje rovnováhu biocenozy,

b) zvýšený stav (zvýšený výskyt), kdy je četnost výskytu škůdce vyšší než v základním stavu, nehrozí však vznik hospodářsky významných škod,

c) kalamitní stav (kalamitní výskyt), kdy škůdce je přemnožen, hrozí silné žíry až holožír a škůdce působí hospodářsky významné škody nebo ohrožení ostatních funkcí lesa anebo zánik lesních porostů.

(3) O výskytu škůdců, jejichž populační hustota při zvýšeném stavu hrozí vznikem kalamitního výskytu, informuje vlastník lesa orgán státní správy lesů.

(4) Evidenci kalamitních škůdců, kteří dosáhli zvýšeného nebo kalamitního stavu, vede vlastník lesa podle porostů [§ 2 písm. s) lesního zákona]. Evidence obsahuje tyto údaje:

a) druh kalamitního škůdce,

- b) lokalizace výskytu,
- c) rozsah škod (m³ nebo ha),
- d) datum zjištění škody,
- e) datum a druh obranného zásahu proti škůdci.

(5) Vlastníci lesa, kteří hospodaří podle lesního hospodářského plánu (§ 24 odst. 2 lesního zákona), každoročně provádějí sumarizaci škod a výskytu kalamitních škůdců za lesní majetek nebo za lesní hospodářský celek,2) a to na formuláři uvedeném v příloze č. 1 této vyhlášky.

§ 3

Kalamitní škůdci

(1) Kalamitními hmyzími škůdci jsou bekyně mniška, lýkožrout smrkový, lýkožrout lesklý, klikoroh borový, obaleč modřínový a ploskohřbetky.

(2) Hlediska pro určování základního, zvýšeného nebo kalamitního výskytu kalamitních hmyzích škůdců a základní způsoby zjišťování výskytu, kontroly a obrany proti těmto škůdcům vyplývají z přílohy č. 2 této vyhlášky.

§ 4

Ochrana lesa před hmyzími škůdci

(1) Vzniku zvýšeného stavu hmyzích škůdců se předchází zejména odstraňováním materiálu vhodného pro rozmnožování hmyzích škůdců a soustavným vyhledáváním a včasným zpracováváním všech napadených stromů, ošetřováním lesních porostů, zjišťováním výskytu a hubením škůdců.

(2) Jestliže existuje nebezpečí vzniku kalamitního stavu, nebo tento stav již nastal, je vlastník lesa povinen provést bezodkladně taková opatření, která povedou k redukci škůdce pod kalamitní stav, k odstranění škod nebo k zamezení dalšího šíření škůdce.

(3) Veškeré polomy, vývraty a dříví atraktivní pro rozvoj škůdců vzniklé do 31. března musí být zpracovány nebo asanovány nejpozději do 31. května, v lesních porostech, které alespoň částečně zasahují do polohy nad 600 m nadmořské výšky, do 30. června běžného roku.

čl.1, čl. 2 odst. 3, čl. 4 odst. 1 a 2, čl. 11 odst. 3 a čl. 35 odst. 3 Listiny základních práv a svobod

Čl.2

(1) Stát je založen na demokratických hodnotách a nesmí se vázat ani na výlučnou ideologii, ani na náboženské vyznání.

(2) Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.

(3) Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Čl.4

(1) Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.

(2) Meze základních práv a svobod mohou být za podmínek stanovených Listinou základních práv a svobod (dále jen "Listina") upraveny pouze zákonem.

(3) Zákonná omezení základních práv a svobod musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky.

(4) Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.

Čl.11

(1) Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Dědění se zaručuje.

(2) Zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob; zákon může také stanovit, že určité věci mohou být pouze ve vlastnictví občanů nebo právnických osob se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice.

(3) Vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem.

(4) Vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu.

(5) Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona.

Čl.35

(1) Každý má právo na příznivé životní prostředí.

(2) Každý má právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů.

(3) Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem.

§ 49 odst. 1, § 71 odst. 1 a 3 a § 140 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád,:

§ 49

(1) Ústní jednání správní orgán nařídí v případech, kdy to stanoví zákon, a dále tehdy, jestliže je to ke splnění účelu řízení a uplatnění práv účastníků nezbytné. Nehrozí-li nebezpečí z prodlení, uvedomí správní orgán o ústním jednání účastníky nejméně s pětidenním předstihem. Tuto povinnost nemá vůči účastníkovi, který se práva účasti na ústním jednání vzdal.

(2) Ústní jednání je neveřejné, pokud zákon nestanoví nebo správní orgán neurčí, že jednání nebo jeho část jsou veřejné. Při určování veřejného ústního jednání dbá správní orgán na ochranu utajovaných informací a na ochranu práv účastníků, zejména práva na ochranu osobnosti, jakož i na

ochranu mravnosti. Z důvodu ochrany mravnosti mohou být z účasti na ústním jednání vyloučeny nezletilé osoby.

(3) Jestliže účastník uvedený v § 27 odst. 1 navrhne, aby ústní jednání bylo veřejné, správní orgán mu vyhoví, pokud tím nemůže být způsobena újma ostatním účastníkům. Ustanovení odstavce 2 věty druhé a třetí platí obdobně.

(4) O návrhu účastníka, aby bylo ústní jednání veřejné, rozhodne správní orgán usnesením, které se pouze poznamená do spisu.

(5) I neveřejného jednání se může zúčastnit (podpůrce⁴⁴) účastníka.

§ 71

Lhůty pro vydání rozhodnutí

(1) Správní orgán je povinen vydat rozhodnutí bez zbytečného odkladu.

(2) Vydáním rozhodnutí se rozumí

a) předání stejnopisu písemného vyhotovení rozhodnutí k doručení podle § 19, popřípadě jiný úkon k jeho doručení, provádí-li je správní orgán sám; na písemnosti nebo poštovní zásilce se tato skutečnost vyznačí slovy: "Vypraveno dne:",

b) ústní vyhlášení, pokud má účinky oznámení (§ 72 odst. 1),

c) vyvěšení veřejné vyhlášky, je-li doručováno podle § 25, nebo

d) poznamenání usnesení do spisu v případě, že se pouze poznamenává do spisu.

(3) Pokud nelze rozhodnutí vydat bezodkladně, je správní orgán povinen vydat rozhodnutí nejpozději do 30 dnů od zahájení řízení, k nimž se připočítává doba

a) až 30 dnů, jestliže je zapotřebí nařídit ústní jednání nebo místní šetření, je-li třeba někoho předvolat, někoho nechat předvést nebo doručovat veřejnou vyhláškou osobám, jimž se prokazatelně nedaří doručovat, nebo jde-li o zvlášť složitý případ,

b) nutná k provedení dožádání podle § 13 odst. 3, ke zpracování znaleckého posudku nebo k doručení písemnosti do ciziny.

(4) Po dobu nezbytnou k opatření údajů podle § 6 odst. 2 lhůty pro vydání rozhodnutí neběží.

(5) Nedodržení lhůt se nemůže dovolávat ten účastník, který je způsobil.

§ 140

Společné řízení

(1) Správní orgán může na požádání účastníka nebo z moci úřední usnesením spojit různá řízení, k nimž je příslušný, pokud se týkají téhož předmětu řízení nebo spolu jinak věcně souvisejí anebo se týkají týchž účastníků, nebrání-li tomu povaha věci, účel řízení anebo ochrana práv nebo oprávněných zájmů účastníků. Spojit řízení lze i v průběhu řízení za předpokladu, že tím nevznikne nebezpečí újmy některému z účastníků.

§ 1115, § 1116, § 1117, § 1122, § 1126, a § 1127 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník:

§ 1115

(1) Osoby, jimž náleží vlastnické právo k věci společně, jsou spoluvlastníci.

(2) Ustanovení o spoluvlastnictví se použijí přiměřeně i pro společenství jiných věcných práv.

§ 1116

Vzhledem k věci jako celku, se spoluvlastníci považují za jedinou osobu a nakládají s věcí jako jediná osoba.

§ 1117

Každý spoluvlastník má právo k celé věci. Toto právo je omezeno stejným právem každého dalšího spoluvlastníka.

§ 1122

(1) Podíl vyjadřuje míru účasti každého spoluvlastníka na vytváření společné vůle a na právech a povinnostech vyplývajících ze spoluvlastnictví věci.

(2) Velikost podílu vyplývá z právní skutečnosti, na niž se zakládá spoluvlastnictví nebo účast spoluvlastníka ve spoluvlastnictví. To spoluvlastníkům nebrání, aby si velikost podílů ujednali jinak; takové ujednání musí splňovat náležitosti stanovené pro převod podílu.

(3) Má se za to, že podíly jsou stejné.

(2) § 1126

(1) Každý ze spoluvlastníků je oprávněn k účasti na správě společné věci.

(2) Při rozhodování o společné věci se hlasy spoluvlastníků počítají podle velikosti jejich podílů.

§ 1127

Z právního jednání týkajícího se společné věci jsou všichni spoluvlastníci oprávněni a povinni společně a nerozdílně.